

РЕШЕНИЕ

№ 21273

гр. София, 28.05.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 7 състав, в
публично заседание на 27.04.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Маруся Йорданова

при участието на секретаря Виктория Вълчанова, като разгледа дело номер **671** по описа за **2026** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/ във връзка с чл. 198, ал. 2 вр. ал. 4 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража /ЗИНЗС/.

Образувано е по жалба на Н. К. Д., ЕГН [ЕГН], изтърпяващ наказание в Затвора – [населено място], чрез процесуалния му представител адв. А. В. – САК, срещу Заповед № 7/22.12.2025 г. на Началника на Затвора – [населено място], с която е отказано да бъде заменен режимът на изтърпяване на наказанието му от „специален“ на „строг“.

В жалбата се твърди, че оспорената заповед е незаконосъобразна, необоснована и неправилна. Навеждат се доводи, че същата е постановена в противоречие с материалноправните разпоредби и при допуснати съществени нарушения на административнопроизводствените правила. Сочи се, че административният орган не е съобразил указанията, дадени с предходни съдебни актове на АССГ по отменени заповеди, като отново не е извършена пълна, конкретна и актуална преценка на поведението му за релевантния период. Поддържа се, че в процесната заповед са възпроизведени мотиви, сходни с тези по предходни отменени заповеди, без да е направен самостоятелен анализ на всички настъпили обстоятелства, имащи отношение към осъдения след предходното произнасяне. Оспорва се изводът, че не се наблюдава промяна в нагласите и поведението на лишения от свобода, както и че продължават да са актуални дефицитите в зоните „Злоупотреба с алкохол“, „Междоличностни проблеми“ и „Умения за мислене“. В жалбата се излага още, че в заповедта формално е посочено движение в оценката на риска от рецидив — първоначално 101 точки, впоследствие 77 точки, след това 80 точки и актуално 79 точки, без да е посочено защо е настъпила промяна в стойностите и на какви конкретни факти се дължи тя. По

отношение на зоната „Злоупотреба с алкохол“ се твърди, че не са налице актуални данни за подобно поведение, а единствената заповед за наказание за употреба на алкохол е погасена по давност. За зоната „Междучелностни проблеми“ се поддържа, че се касае за конкретен конфликт с друго осъдено лице, а не за общ и траен дефицит в поведението на жалбоподателя. Сочи се още, че не са отчетени обстоятелства, свързани с участието на осъдения в социални, религиозни и други занимания, както и че след предходни съдебни произнасяния администрацията е разрешила включването му в такива дейности. Искането до съда е за отмяна на оспорваната заповед. Претендират се направените по делото разноски.

С писмени бележки от 11.03.2026 г. процесуалният представител на жалбоподателя допълнително поддържа, че към административната преписка първоначално не са били приложени становищата на ЗНРОД, НС СДВР и психологическото изследване, на които се позовава оспорената заповед. Поддържа се, че липсата на приложения към първоначалната преписка документи, цитирани в заповедта, сочи на съществено процесуално нарушение при постановяването ѝ.

В последното съдебно заседание жалбоподателят се явява лично и с адв. В., като поддържа жалбата. Счита, че така представените доказателства от ответника с молба от 19.03.2026 г. доказателства са антидирани. Претендира присъждане разноските по делото съобразно представен списък.

Ответникът – Началникът на Затвора – [населено място], не изпраща представител.

С писмено становище от 15.01.2026 г. оспорва жалбата като недопустима, а при условията на евентуалност — като неоснователна. В съпроводителното писмо към административната преписка се поддържа, че законът не предвижда възможност осъденото лице да оспорва отказ за замяна на първоначалния режим, поради което се иска жалбата да бъде оставена без разглеждане. Алтернативно се иска същата да бъде отхвърлена като неоснователна и недоказана.

Съдът, след като обсъди доводите на страните, събраните по делото доказателства и извърши служебна проверка за законосъобразност на оспорения административен акт на основанията по чл. 146 от АПК, приема за установено от фактическа страна следното:

С оспорената Заповед № 7/22.12.2025 г. Началникът на Затвора – [населено място] е отказал да замени режима на изтърпяване на наказанието на лишения от свобода Н. К. Д., ЕГН [ЕГН], от „специален“ на „строг“.

В заповедта е посочено, че лишеният от свобода Н. К. Д. е постъпил в затвора на 18.01.2002 г., като по отношение на него е приведено в изпълнение, определено на основание чл. 25 от НК, едно общо наказание „доживотен затвор без замяна“, определено с Присъда по НОХД № 365/2017 на РС Ловеч. Отражено е, че първоначално определеният от съда специален режим е считано от 31.03.2004 г., впоследствие е променен на строг режим, считано от 17.05.2016 г., а след това отново е завишен на специален режим със Заповед № 1/14.04.2022 г., в сила от 04.05.2022 г.

В административния акт е прието, че към 22.12.2025 г. е изтекъл необходимият срок за произнасяне, съобразно чл. 198 от ЗИНЗС. Посочено е, че съобразно становища на ЗНРОД и НС СДВР, както и данните, съдържащи се в досието на лицето, през изтеклия едногодишен период не се наблюдава промяна в нагласите и поведението на осъдения.

Отражено е още, че оценката на риска от рецидив първоначално е била определена във високи стойности от 101 точки, впоследствие етапно е занижена до 77 точки, след това отново е завишена към 80 точки, а актуално към датата на издаване на заповедта е 79 точки. Като актуални дефицити са посочени зоните „Злоупотреба с алкохол“, „Междучелностни проблеми“ и „Умения за мислене“. Прието е също, че е налице висок риск от вреди по отношение на обществото и среден риск по отношение на служителите и останалите лишени от свобода лица.

Въз основа на тези констатации административният орган е приел, че следва да мине по-

продължителен период от време, през който поведението на лишения от свобода да бъде проследено по-обстойно във високо контролирана среда, с оглед правната възможност за замяна на режима на изтърпяване на наказанието „доживотен затвор без замяна“. Поради това е отказано режимът на изтърпяване на наказанието да бъде заменен от „специален“ на „строг“.

В хода на съдебното производство са представени административната преписка; Становище на ЗНРОД № ВХ-31805/22.12.2025 г. (л.31 гръб); Становище на НС СДВР (32 гръб), датирано на 22.12.2025 г. и заведено с № ВХ-31887/23.12.2025 г.; Доклад на ИСДВР № ВХ-31342/16.12.2025 г. (л.33 гръб); Експертна оценка от инспектор-психолог № ВХ-31263/16.12.2025 г. (л. 36 гръб).

От представеното становище на ЗНРОД № ВХ-31805/22.12.2025 г. се установява, че е изразено мнение лишеният от свобода Н. Д. да продължи да изтърпява наказанието си при условията на специален режим. В становището е посочено, че са налице формалните предпоставки по чл. 198, ал. 1 от ЗИНЗС, но не е настъпила такава личностна промяна, която да обоснове замяна на режима с по-лек. Отражено е движението на оценката на риска — първоначално 101 точки, редуциране до 77 точки и последващо завишаване към 80 точки след констатирани дисциплинарни нарушения при пребиваване в общи помещения, като актуално оценката е 79 точки. Като актуални са посочени проблемните зони „Злоупотреба с алкохол“, „Междупличностни проблеми“ и „Умения за мислене“.

Сходно становище е изразено и от началника на сектор СДВР в становище, датирано на 22.12.2025 г. и заведено с № ВХ-31887/23.12.2025 г. В него също е посочено, че въпреки наличието на формалните предпоставки за произнасяне, към момента не се установява достатъчна промяна в нагласите и поведението на лишения от свобода, която да обоснове замяна на режима. Прието е, че рискът от вреди за обществото остава висок, а по отношение на служителите, другите лишени от свобода и самия него — среден.

В Доклад № ВХ-31342/16.12.2025 г. на ИСДВР са изложени данни относно социално-демографския профил, историята на изтърпяване на наказанието, поведението на осъдения в местата за лишаване от свобода, предходните промени в режима, работата с него и оценката на риска. Посочено е, че докладът е изготвен във връзка с предходно съдебно произнасяне на АССГ, с което е отменена предходна заповед и е постановено ново произнасяне по реда на чл. 198 от ЗИНЗС.

В доклада са обсъдени както данни за отделни положителни прояви и допускане до определени дейности, така и обстоятелства, свързани с проблемните зони, оценката на риска и необходимостта от продължаване на индивидуалната социална и възпитателна работа. В доклада е прието, че в актуален план оценката на риска от рецидив е 79 точки. Отчетено е, че проблемните зони продължават да са свързани със злоупотреба с алкохол, междуличностни проблеми и умения за мислене. Отражено е, че рискът от вреди за обществото остава във високи стойности, а към служителите, останалите лишени от свобода и самия осъден — в средни стойности. Направен е извод, че работата с осъдения следва да продължи при условията на специален режим.

В Експертна оценка № ВХ-31263/16.12.2025 г. на актуалното психологично и емоционално състояние на лишения от свобода е посочено, че към момента на изследването лицето не е в състояние на видима тревога, възприятията са в норма, а мисловният процес протича логично свързано, без данни за налудна продукция. Същевременно са посочени проблемни зони, свързани с неприемане в пълна степен на отговорността за деянието, криминалното минало, допуснатите дисциплинарни наказания в местата за лишаване от свобода и недобрата комуникация с останалите лишени от свобода. В заключение е препоръчано с лицето да продължи да се работи допълнително за изграждане на устойчива линия на поведение, която да е в съответствие със законовите норми.

При така установеното съдът прави следните правни изводи:

Жалбата е процесуално допустима.

На първо място не се споделя възражението на ответника, че липсва годин за оспорване административен акт. Оспорената заповед е постановена по реда на чл. 198 от ЗИНЗС, като с нея административният орган се е произнесъл по въпроса за продължаване на изтърпяването на наказанието при специален режим и е отказал замяната му с по-лек режим. Актът засяга неблагоприятно правната сфера на осъденото лице, тъй като запазва по-тежкия режим на изтърпяване на наказанието.

Съгласно чл. 198, ал. 2 от ЗИНЗС заповедта подлежи на оспорване по реда на АПК в 14-дневен срок от връчването ѝ чрез началника на затвора пред административния съд по местоизпълнение на наказанието. Съгласно чл. 198, ал. 4 от ЗИНЗС началникът на затвора се произнася относно продължаването на изтърпяването на наказанието при специален режим периодично, но не по-късно от една година от предходното си произнасяне, като заповедта подлежи на жалба или протест по реда на ал. 2.

Позоваването на ответника на чл. 66 от ЗИНЗС не променя този извод. Процесната заповед не е постановена по общия ред за замяна на първоначален режим по чл. 66 от ЗИНЗС, а по специалния ред на чл. 198 от ЗИНЗС, приложим при изтърпяване на наказание „доживотен затвор“ и „доживотен затвор без замяна“. Именно тази разпоредба предвижда периодично произнасяне относно продължаване на специалния режим и изрична възможност за оспорване по реда на АПК. Ето защо не може да бъде споделено становището на ответника, че осъденото лице не разполага с процесуална възможност да оспори отказа за замяна на режима, постановен при периодичното произнасяне по чл. 198, ал. 4 от ЗИНЗС.

В случая заповедта е връчена на жалбоподателя на 29.12.2025 г., а жалбата е подадена в съда на 09.01.2026 г., поради което е депозирана в законоустановения срок, от надлежна страна и срещу акт, подлежащ на съдебен контрол.

Разгледана по същество, жалбата е неоснователна.

Оспорената заповед е издадена от компетентен орган — Началника на Затвора – [населено място], в предвидената от закона писмена форма и при посочване на фактически и правни основания за постановяването ѝ. Заповедта съдържа мотиви относно движението на режима, оценката на риска, актуалните проблемни зони и необходимостта от продължаване на изтърпяването на наказанието при специален режим.

Съгласно чл. 198, ал. 1 от ЗИНЗС след изтърпяване на една година от наказанието началникът на затвора се произнася с мотивирана заповед след вземане на становищата на ръководителя на направлението за социална дейност и възпитателна работа, на заместник-началника по режимно-охранителната дейност и на психолога относно основанията за продължаване на специалния режим по отношение на осъдения. В чл. 198, ал. 4 от ЗИНЗС е предвидено това произнасяне да се извършва периодично, но не по-късно от една година от предходното произнасяне.

В настоящия случай съдът приема, че изискванията на закона са спазени. По делото са приети становище на заместник-началника по режимно-охранителната дейност, становище на началника на сектор СДВР, доклад на инспектор СДВР и експертна оценка от инспектор-психолог. Посочените документи съдържат данни относно поведението на осъденото лице, движението на оценката на риска, актуалните проблемни зони и необходимостта от продължаване на корекционната работа с него.

Неоснователни са възраженията, свързани с представянето на част от доказателствата след първоначално дадения ход по същество. Същите са докладвани в открито съдебно заседание, като процесуалният представител на жалбоподателя е заявил, че се е запознал с тях, оспорил ги е и е

изложил конкретни възражения. Доказателствата са приети от съда, а жалбоподателят не е заявил други доказателствени искания. При тези данни не се установява накърняване на правото му на защита.

Не се споделят доводите на жалбоподателя, че представените с молбата на ответника от 19.03.2026 г. становища, доклад и експертна оценка са антидатиращи. Действително тези документи не са били приложени към първоначално изпратената административна преписка, което е наложило последващото ѝ допълване в хода на съдебното производство. Само по себе си обаче това обстоятелство не доказва последващо съставяне на документите, нито обуславя извод, че същите не са съществували към момента на издаване на процесната заповед.

Докладът на ИСДВР и експертната оценка са с дата 16.12.2025 г., становището на ЗНРОД е с № ВХ-31805/22.12.2025 г., а становището на НС СДВР е датирано на 22.12.2025 г. и заведено с № ВХ-31887/23.12.2025 г. Посочената дата на завеждане на последното становище не е достатъчна сама по себе си да обоснове извод, че документът е съставен след постановяване на заповедта, доколкото самото становище носи дата 22.12.2025 г., представено е като част от преписката по издаване на процесния акт и съдържанието му кореспондира с мотивите на заповедта. В тази връзка следва да се отчете и че в самата заповед изрично е посочено, че произнасянето е извършено с оглед становищата на ЗНРОД, НС СДВР, инспектор-психолог и ИСДВР, а изложените в нея фактически констатации съответстват на данните, съдържащи се в представените впоследствие документи.

При липса на други доказателства, които да установяват, че тези документи са съставени след датата на заповедта или че съдържанието им не е било известно на административния орган при постановяването ѝ, твърдението за антидатиране остава недоказано. Пропускът на ответника да изпрати първоначално пълната административна преписка е процесуален пропуск при представянето на доказателствата по делото, но в конкретния случай същият е преодолян чрез последващото ѝ попълване, при осигурена възможност на жалбоподателя да се запознае с документите и да изложи възражения срещу тях.

Не се установява и твърдяното съществено процесуално нарушение, свързано с начина на оформяне и заверяване на представените документи. Същите са представени като част от административната преписка, съдържат номера и дати, заверени са като верни с електронно подписания оригинал, а възраженията на жалбоподателя не оборват принадлежността им към преписката по издаване на оспорената заповед. Обстоятелството, че част от становищата съдържат сходни констатации, не обуславя само по себе си извод за тяхната негодност като доказателствен източник, доколкото са изготвени по един и същи повод, относно едно и също лице и въз основа на едни и същи факти основа. Освен това преценката на административния орган не се основава единствено на тях, а и на доклада на ИСДВР, експертната психологична оценка и данните от досието на осъдения.

По същество спорът се свежда до това дали към момента на издаване на заповедта са били налице достатъчно данни, обосноваващи замяна на специалния режим с по-лек, или продължават да са налице основания за изтърпяване на наказанието при специален режим.

Съгласно чл. 65, ал. 1 от ЗИНЗС режимът в местата за лишаване от свобода спомага за осъществяване целите на наказанието. Съгласно чл. 57, ал. 1, т. 1 от ЗИНЗС на осъдените на доживотен затвор и на доживотен затвор без замяна първоначално се определя специален режим. При произнасянето по чл. 198, ал. 1 и ал. 4 от ЗИНЗС административният орган дължи конкретна и актуална преценка дали продължават да са налице основания за изтърпяване на наказанието при специален режим, като отчете поведението на осъдения, оценката на риска, установените проблемни зони, резултатите

от корекционно-възпитателната работа и становищата на компетентните длъжностни лица.

В случая безспорно е налице продължителен престой на жалбоподателя в местата за лишаване от свобода, както и изтичане на срок, който обуславя необходимостта от периодично произнасяне на началника на затвора. Това обстоятелство обаче само по себе си не води до задължителна замяна на режима. Законът изисква конкретна преценка дали продължават да са налице основания за изтърпяване на наказанието при специален режим, като се отчетат поведението на осъдения, оценката на риска, проблемните зони и резултатите от провежданата корекционно-възпитателна работа.

От приетите по делото доказателства се установява, че оценката на риска от рецидив е била редуцирана спрямо първоначалните стойности, но впоследствие е завишена и към момента на постановяване на заповедта е 79 точки. Това движение в оценката на риска е обсъдено в становищата и доклада, като е свързано с поведението на осъдения след извеждането му от зона с повишена сигурност и пребиваването му в общи помещения, както и с отчетените проблемни зони. Ето защо не може да се приеме, че заповедта съдържа само формално посочване на числови стойности без фактическа основа.

Неоснователно е възражението, че проблемната зона „Злоупотреба с алкохол“ не следва да бъде отчитана единствено поради липса на актуално дисциплинарно наказание за употреба на алкохол. Тази зона е част от оценката на риска и профила на нуждите на осъдения, като се преценява не само с оглед наличието или липсата на актуално дисциплинарно наказание, а в контекста на цялостната криминална история, личностните характеристики, факторите, свързани с извършеното правонарушение, и данните от оценката на риска. Ето защо нейното обсъждане в оценката не е лишено от основание.

По отношение на зоната „Междучелности проблеми“ съдът намира, че изводът на административния орган е подкрепен от приетите доказателства. Действително жалбоподателят свързва част от конфликтите си с конкретно друго осъдено лице, но това не оборва констатациите в доклада и експертната оценка за наличие на затруднения в комуникацията с останалите лишени от свобода и необходимост от допълнителна работа в тази насока. Не се установява органът да е направил извод за междучелности проблеми единствено въз основа на отделен инцидент, без да отчете цялостното поведение и профила на осъдения.

Неоснователно е и възражението относно зоната „Умения за мислене“. В доклада и експертната оценка са изложени данни, че жалбоподателят не разпознава в достатъчна степен последиците от поведението си и рисковете, които същото може да създаде при общуване с други лица. Тези обстоятелства са относими към оценката на уменията за мислене, саморефлексията и способността за устойчиво съобразяване с правилата и законовите норми.

Съдът отчита изложените от жалбоподателя доводи за наличие на положителни прояви, включително свързани с участие или допускане до социални, религиозни и други дейности. Тези обстоятелства обаче не могат да бъдат разглеждани изолирано от останалите данни по делото. Те следва да бъдат преценени в съвкупност с оценката на риска, проблемните зони, дисциплинарната история и заключенията на компетентните длъжностни лица. При тази съвкупна преценка не се установява достигната степен на

трайна положителна промяна, която да налага замяна на режима от „специален“ на „строг“.

В този смисъл правилен е изводът на административния орган, че към момента е необходимо поведението на осъденото лице да продължи да бъде проследявано във високо контролирана среда, както и да продължи индивидуалната социална и възпитателна работа с него. Експертната психологична оценка не съдържа категоричен извод за завършен положителен корекционен процес, а напротив — препоръчва с лицето да продължи да се работи допълнително за изграждане на устойчива линия на поведение, съответстваща на законовите норми.

Предходните съдебни актове, с които са отменени заповеди на административния орган, не водят автоматично до извод за незаконосъобразност и на процесната заповед. Отмяната на предходен акт задължава административния орган при новото произнасяне да съобрази указанията на съда и да извърши нова преценка въз основа на относими доказателства. В случая по делото са представени и приети становища, доклад и експертна оценка, които са относими към дължимата преценка по чл. 198 от ЗИНЗС и кореспондират с мотивите на оспорената заповед.

При така изложеното съдът приема, че оспорената заповед е издадена от компетентен орган, в установената форма, при спазване на административнопроизводствените правила, при правилно приложение на материалния закон и в съответствие с целта на закона. Не се установяват основания за нейната отмяна по чл. 146 от АПК.

Ето защо жалбата следва да бъде отхвърлена като неоснователна.

С оглед изхода на спора претендираните от жалбоподателя разноски не следва да бъдат присъждани. Доколкото по делото не е заявено искане за присъждане на разноски от страна на ответника, съдът не дължи произнасяне в тази насока.

Воден от изложеното и на основание чл. 172, ал. 2, предл. последно от АПК, Административен съд – София-град

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ жалбата на Н. К. Д., ЕГН [ЕГН], изтърпяващ наказание в Затвора – [населено място], срещу Заповед № 7/22.12.2025 г. на Началника на Затвора – [населено място], с която е отказано да бъде заменен режимът на изтърпяване на наказанието му от „специален“ на „строг“, като неоснователна.

Решението е окончателно.

СЪДИЯ: